

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 126. Quandonam illa, quæ sequuntur ex ignorantia vel errore vincibili & culpabili, censeantur voluntaria & imputabilia ad culpam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

se periculo proximo earum, si peccet, nec semper potest prudenter prætimere.

Q. 126. *Quandonam illa, quæ sequuntur ex ignorantia vel errore vincibili & culpabili, censentur voluntaria & imputabilia ad culpam.* R.

§. I. Ut censentur etiam indirectè voluntaria, debent aliquo modo fuisse præcognita, ut colligitur ex dictis n. 752., & pluribus dicitur l. 5. à n. 30. Nec negare audeat *Eliz.* q. 10. §. 3. & q. 11. §. 5., quia nihil volitum nisi præcognitum: debet insuper saltem confusè agnita esse obligatio illa præcavendi, alioquin non esset agnita in eis malitia, & consequenter non essent imputabilia ad culpam, ut dicitur eodem l. 5. à n. 16. Quævis autem repræsentatio mali secuturi non inducit obligationem tollendi ignorantiam vel errorem, ut mala ista præcaveantur, nam quandoque præcaventur sine fundamento & ex scrupulositate, si nempe rarissimè eveniant: hinc ut agnoscat obligatio quærendi scientiam, debet quis probabiliter prævidere, five prudenter prætimere malum, & ideo agnoscere se obligatum ad tollendam ejus causam, quæ hinc esset ignorantia vel error.

§. II. Ut illa, quæ sequuntur ex ignorantia vel errore, sint voluntaria & imputabilia, non est opus præcognosci in individuo vel specie, & id evincunt argumenta, quæ affert *Eliz.* q. 11. §. 4., si enim formaliter & expressè in seipsis fuissent prævisa, essent directè volita, ad peccatum autem sufficit esse indirectè voluntarium: itaque sufficiet, quòd præcognoscantur quasi in genere, ita ut censentur virtualiter & implicitè præcognita, v. g. ut Judex peccet, quando postea injustam feret sententiam circa testamentum, non est necesse, ut determinatè agnoscat se nescire materiam de testamentis, sed satis est, si agnoscat, se non satis scire illa, quæ ad officium

Ee

suum

suum pertinent, & ideo advertat posse gravia mala causari Reip., vel damna proximo: atque idem est de Confessario, Parocho &c., si accedant ad hæc officia, conscii sibi de insufficiente scientia, hoc enim habito, illa, quæ inde sequentur & causabuntur, erunt indirectè voluntaria, utpote sufficienter volita in causa, & ideo, quando sequentur etiam sine nova advertentia ad malitiam præsentem vel negligentiam præteritam, denominabuntur peccata ignorantia. Quod si tum, quando sequentur, agnosceretur malitia præsens, & tamen eam saltem indirectè vellet operans, dici deberet peccatum potius actualis malitiæ, quàm ignorantia.

757 §. III. Quando ejusmodi mala ita sequuntur & causantur ab ignorantia vel errore, sine actuali advertentia & libertate, non habent ullam propriam malitiam vel imputabilitatem, sed ad summum denominantur mala seu peccata tantum per negligentiam præteritam in inquirenda veritate, uti docent *S. Tb. S. Bonav. S. Anton. Suar. Vasq. Sanch.* in Decal. l. 1. c. 16. n. 45. aliique communissimè cum *Teril.* in Reg. q. 66. aff. 5. Ratio est, quia omnis ratio mali imputabilis essentialiter fundatur in libero voluntatis exercitio, hinc ubi nulla est libertas, nulla est imputabilitas, ergo ubi non est novum exercitium libertatis, non potest esse nova imputabilitas, sed tota, quæ inest, provenit à primo exercitio libertatis, & consequenter non est alia, sed tantum prior imputabilitas, sicuti in actu interno & externo est una moralitas derivata à solo actu interno, quia hic solus est formaliter liber. Vide dicenda l. 5. n. 21.

758 §. IV. Si quis heri per culpam ignoravit vel concepit errorem, quod hodie, quando est festum, non esset obligatio audiendi Missam, (idem est in aliis similibus materiis) si hodie omittat Missam nihil

hil ampliùs cogitans de illa obligatione, *Rodrigo Med.* & alii absolutè dicunt peccare per illam omissionem, quia ignorantia vel error ille non fuit revocatus, ergo moraliter manet & causat transgressionem: *Azor, Vasq. Salas, Sanch. Prap.* & aliū cum *Burgh.* cent. 3. cas. 42. absolutè dicunt non peccare, quia illa mala voluntas hesternæ non est ampliùs nec in se nec in aliquo suo effectu, ergo ommissio non censetur ab illa causari: *Castrop.* tr. 2. d. 1. p. 3. meliùs sic distinguit, si ommissio hodie sequatur ex culpa hesternæ, denominabitur libera & culpabilis; præsumi autem debet sequi ex culpa hesternæ, si aliud non rescitur, quia erat causa de se efficax illius: si autem non sequatur ex culpa hesternæ, sed aliunde, & eodem modo futura fuisset, quamvis absuisset culpa hesternæ, non denominabitur culpabilis, quia culpa hesternæ se per accidens habuit ad illam, neque ommissio quicquam ab illa participabit. Vide dicenda l. 5. à. n. 41.

§. V. Si mala non necessariò sequebantur nec 759
erant per se connexa cum ignorantia vel errore, & aliquis sufficientem adhibuerit diligentiam vel cautelam, ne sequerentur, si per accidens sequantur, non erunt voluntaria nec imputabilia, uti per se patet, & pluribus dicitur l. 5. n. 45.

§. VI. Si negligentia in excludenda ignorantia 760
vel errore sit per veram pœnitentiam retractata, aut jam adhibeatur sufficiens diligentia in acquirenda scientia, quæ tamen obtineri non possit, ignorantia & error non ampliùs erunt moraliter voluntaria, nec peccatum, nec causa peccati, neque mala ex eis sine nova libertate secuta erunt moraliter imputabilia, sed tantùm dicentur effectus peccati, uti communiter tenent omnes cum *Teril.* q. 62. ass. 1., & consentit *Eliz.* l. 5. q. 13. §. 5. Ratio est, quia non erant
Et 2 impu-

imputabilia nisi in causa, quæ erat negligentia, ut in 757. dictum est, ergo si hæc sit effectivè efficaciter retractata vel emendata, negligentia illa desinit moraliter esse, ergo quod ex ea sequitur, non censetur moraliter esse ab illa tanquam causa, licet fortè adhuc physicè sit ab illa, quod enim non est moraliter, non potest esse moralis causa alterius: sic si Sacerdos malitiosè abjecerit Breviarium, ne teneretur orare horas, si de hoc postea sincerè doleat, potest absolvi, nec ommissio horarum censetur postmodum voluntaria, neque etiam peccat omittendo. Similiter notat *Terill.* q. 63. n. 3., si incogitantia legis, quæ antè fuerat vincibilis & per culpam causata, postea fiat invincibilis, quia postea conaretur & non posset rescire legem, nec esset, qui instrueret, actionem postea secuturam ex illa incogitantia non fore peccatum, & plures similes casus affert de consc. prob. q. 16. aff. 1., in quibus ignorantia priùs vincibilis, fit postea invincibilis, & ideo facit illa, quæ postea sequuntur, non esse amplius imputabilia ad culpam. Videri potest *Terillus* q. 61. & 62., ubi plura tradit de his peccatis ignorantia.

761 Q. 127. *An taxari possit quantitas diligentia necessaria ad hoc, ut ignorantia vel error sit invincibilis & inculpabilis. R.*

§. I. Negat *Eliz* l. 4. q. 15., ac docet q. 11. §. 6. Deum voluisse id à nobis ignorari, ut nesciremus, si mūsne justī an injustī, quia nunquam sciemus, an non defuerimus in diligentia necessaria, sicuti nescimus, qualis superbia aut quanta luxuria prærequiratur, ut Deus ob illam patiatur hominem labi in hæresin &c. Addit tamen l. 7. q. 11 §. 8. in fine, diligentiam in inquirendo hīc necessariam debere esse magnam, qualem æterna salus, utique maximi facienda, requirit, unde ad minimum tantam esse debere,